

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu ja ajankohtainen. Sivistyksen, tieteen vapauden ja kriittisen ajattelun merkitys korostuu erityisesti epävarmassa kansainvälisessä toimintaympäristössä. Vision tulisi kuitenkin tunnistaa nykyistä selkeämmin korkeakoulujen alueellinen merkitys osana yhteiskunnan resilienssiä, huoltovarmuutta ja demokratian toimivuutta. Rajaseuduilla, kuten Etelä Karjalassa, korkeakoulut ovat keskeisiä vakautta ja osaamista ylläpitäviä toimijoita.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteet painottuvat korkeakoulujen sisäisiin toimintamalleihin, mutta alueellinen näkökulma ja yhteistyö muun julkisen sektorin – erityisesti hyvinvointialueiden ja elinvoimatoimijoiden – kanssa jää vähälle huomiolle. Toimenpidesuosituksia tulisi täydentää siten, että korkeakoulujen rooli alueellisen vakauden, huoltovarmuuden ja osaamisen turvaajana tunnistetaan selkeämmin.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Koulutuksen saavutettavuuden ja nuorten mahdollisuuksien vahvistaminen on erittäin tärkeää. Sen sijaan vision keskeinen määrällinen tavoite nostaa nuorten aikuisten korkeakoulutettujen osuus 60 prosenttiin voi olla ongelmallinen. Suomen ja Etelä Karjalan elinvoima, huoltovarmuus ja työmarkkinoiden toimivuus edellyttävät tasapainoista osaamisrakennetta, jossa myös ammatillisella osaamisella on keskeinen rooli. Koulutuspolitiikkaa ei tule ohjata yksipuolisesti korkeakoulutuksen määrälliseen laajentamiseen työelämän todellisista osaamistarpeista irtautuen.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Työelämässä oleville suunnattujen täydennys ja jatkuvan oppimisen mahdollistaminen ennakoivasti on erittäin hyvä ja kannatettava linjaus. Sen sijaan nuorten ohjaaminen lähes yksinomaan korkeakoulutukseen sisältää riskin osaajamismatchista, jossa samaan aikaan kärsitään pulaa ammatillisista osaajista. Ammatillisten ja työelämälähtöisten osaamispolkujen arvostusta ja houkuttelevuutta tulee vahvistaa korkeakoulutuksen rinnalla.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Yhteiskunnan uudistuminen edellyttää korkeatasoista tutkimusta ja osaamista. Samalla on tärkeää tunnistaa, että innovaatiot ja uudistuminen syntyvät eritasoisen osaamisen vuorovaikutuksesta. Etelä Karjalassa kehitys perustuu usein yliopiston, ammattikorkeakoulun, ammatillisen koulutuksen ja työelämän tiiviiseen yhteistyöhön, ei pelkästään akateemiseen huippututkimukseen.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Tohtorikoulutuksen kehittäminen on tärkeää, mutta painopisteen tulee olla laadussa, ei pelkästään määrässä tai valmistumisnopeudessa. Mikäli tohtoripilotti tarkoittaa nopeutettuja tutkintopolkuja ilman riittävää ohjausresursointia, kehityssuunta ei ole kannatettava. Systemaattinen panostaminen tohtoriopiskelijoiden ohjaukseen on välttämätöntä ja edellyttää riittäviä henkilöstö ja rahoitusresursseja.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Erikoistuminen ja yhteistyö ovat välttämättömiä, mutta niiden toteutuksessa tulee varmistaa alueellinen saavutettavuus ja osaamisen saatavuus koko maassa. Etelä Karjalassa yliopiston, ammattikorkeakoulun, ammatillisen koulutuksen ja lukioiden säilyminen alueella on ensiarvoisen tärkeää huoltovarmuuden ja rajaseutujen resilienssin kannalta.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Koulutusvastuusääntelyn uudistaminen on merkittävä ohjauskeino, jonka alueelliset vaikutukset tulee arvioida huolellisesti. Myös ammattikorkeakoulujen rooli työelämälähtöisen TKI toiminnan ja alueellisen kehittämisen moottorina tulee turvata.

Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen (YAMK) työelämäkokemusvaatimus on tutkinnon keskeinen vahvuus, joka tukee opiskelijoiden laatua ja työllistymistä, ja se tulee säilyttää jatkossakin.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Rahoituksen monipuolistaminen on perusteltua, mutta alueelliset erot yksityisen rahoituksen mahdollisuuksissa tulee huomioida. Julkisen perusrahoituksen merkitys on erityisen suuri alueilla, joilla yrityskanta on rajallinen.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Valtionrahoituksen painopisteissä tulee näkyä Suomen talouden kohentaminen ja korkeakoulutuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Vaikuttavuuden mittaaminen ei voi perustua pelkästään tutkintojen määrään, vaan sen tulee huomioida työllistyminen, työelämäyhteydet, alueellinen vaikuttavuus ja huoltovarmuutta tukeva osaaminen.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuosituksen kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Vision kokonaisuudesta puuttuu selkeä aluekehitysnäkökulma. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rooli alueellisen elinvoiman, huoltovarmuuden, itärajan seudun resilienssin ja hyvinvointialueiden osaamistarpeiden turvaajana tulisi nostaa läpileikkaavaksi teemaksi.

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

Tilannekuva on pääosin kattava, mutta se painottuu vahvasti korkeakoulutettujen määrään osaamisen mittarina. Osaamisen laatua, eritasoista osaamista ja ammatillisen koulutuksen merkitystä tulisi tarkastella tasapainoisemmin.

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

Visio on kunnianhimoinen ja monilta osin oikeansuuntainen. Sen toimeenpanossa on kuitenkin varmistettava osaamisjärjestelmän tasapaino, alueellinen saavutettavuus ja koulutuksen vaikuttavuus. Koulutuspoliittisten tavoitteiden tulee palvella koko yhteiskuntaa, ei vain tutkintotason nostamista.

9. Muut kommentit

Moninaisuuden edistäminen on tärkeä ja kannatettava tavoite. Samalla on varmistettava, ettei opiskelijoiden osaamistasosta, koulutuksen laadusta tai yhdenvertaisesta kohtelusta tingitä. Yhdenvertaisuus tarkoittaa tasavertaisia vaatimuksia ja laadukasta ohjausta kaikille opiskelijoille.

Laine Tiina
Etelä-Karjalan hyvinvointialue - Tiina Laine